

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ, ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ

Ενα σοβαρό έμμεσο πρόβλημα που προκύπτει από τη μη τυποποιημένη ορολογία είναι οι συμβολισμοί, τα ακρωνύμια που προέρχονται από ξένους όρους και η προφορά τους. Το πρόβλημα αυτό είναι υπαρκτό σε όλες τις τεχνικές επιστήμες και ιδιαίτερα έντονο στην πληροφορική και την τεχνολογία των υπολογιστών, περιοχές με ευρεία διάδοση τα τελευταία χρόνια, όπου εισήλθαν και πολλοί μη επιστήμονες, λόγω τους ιδιαίτερου εμπορικού ενδιαφέροντος των.

Το αποτέλεσμα αυτής της καταστάσεως είναι πολλά προβλήματα κατά την εκπαίδευση, ιδίως όταν οι σπουδαστές ανατρέχουν σε ποικίλες πηγές βιβλιογραφίας και την μεταξύ επιστημόνων/τεχνικών επικοινωνία, καθώς και κατά τη σύνταξη προδιαγραφών.

PROBLEMES DE TERMINOLOGIE RELATIVES A LA NOTATION ET AUX ACRONYMES, DANS LES TEXTES SCIENTIFIQUES ET TECHNIQUES

MARGARITIS VAFIADIS

Un problème important indirect, qui est produit par la terminologie non normalisée, est la notation et les acronymes originaires de termes étrangers et leur prononciation. Ce problème existe dans toutes les sciences techniques et il est encore plus intense en la informatique et la technologie des ordinateurs, domaines très répandus dernièrement, où y sont introduits plusieurs non scientifiques, à cause de leur intérêt commercial.

Résultat de cette situation sont des nombreux problèmes en éducation, surtout quand les étudiants ont recours à plusieurs sources de bibliographie, en la communication entre scientifiques/techniciens, ainsi qu' à la préparation de normes.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιστήμη και η τεχνολογία είναι παγκόσμιες και απαιτούν έκφραση μονοσήμαντη, ακριβή αλλά και σύντομη. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται στις ποικίλες τους δραστηριότητες τα μαθηματικά, τα σχέδια και οι τεχνικές προδιαγραφές. Τα κείμενα, όταν είναι αναπόφευκτα, περιέχουν περιγραφές αντικειμένων ή διεργασιών που πρέπει να χαρακτηρίζονται πάλι από αυτές τις αρετές που προαναφέρθηκαν.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις πολλές έννοιες και αντικείμενα, συχνά σύνθετα και πολύπλοκα τόσο στην ουσία όσο και στην ονομασία τους, συνηθίζεται για πρακτικούς λόγους να παρίστανται με ένα σύμβολο ή το ακρωνύμιο τους. Η μεταφορά τους στην ελληνική γλώσσα δημιουργεί πάντα προβλήματα αφού το σύμβολο ή το ακρωνύμιο δεν έχει γενικά νόημα στην ελληνική γλώσσα από τη μία, και από την άλλη, η κατ'αντιστοιχία απόδοση του με ελληνικό σύμβολο ή ελληνικό ακρωνύμιο ξενίζει περισσότερο από τον αρχικό ξένο όρο.

Στη συνέχεια της εισηγήσεως παρουσιάζονται πιο λεπτομερειακά τα σχετικά προβλήματα και προτείνονται ορισμένες σκέψεις για την αντιμετώπιση τους.

2. ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ

Οι συμβολισμοί επιτρέπουν την παράσταση μιάς έννοιας, συνήθως ενός φυσικού μεγέθους, με ένα ειδικό σύμβολο ή καλύτερα με ένα ή το πολύ 2 γράμματα ή με ένα γράμμα και κάποιο δείκτη. Τό γράμμα που χρησιμοποιείται για σύμβολο πρέπει να είναι χαρακτηριστικό για τη συμβολιζόμενη έννοια και για το λόγο αυτό συχνά δεν είναι τίποτε άλλο από το πρώτο γράμμα του ονόματος της έννοιας αυτή στη συγκεκριμένη γλώσσα.

Κατά τη μεταφορά στην ελληνική γλώσσα κειμένων που περιέχουν ένα τέτοιο σύμβολο, προκύπτει το πρόβλημα αν το σύμβολο θα πρέπει να καθορισθεί ξανά με βάση την ελληνική γλώσσα ή να χρησιμοποιηθεί όπως παρουσιάζεται στο κείμενο στην ξένη γλώσσα. Ανάλογα με τον μεταφραστή ή συγγραφέα και ανάλογα με τη γλώσσα προελεύσεως ακολουθείται η μία ή η άλλη λύση και το αποτέλεσμα είναι όσο πιο πολύ χρησιμοποιείται μία έννοια στην ελληνική βιβλιογραφία τόσο περισσότερους συμβολισμούς να έχει.

Παράδειγμα ο συμβολισμός του εμβαδού μιάς επιφάνειας:

E	:	Εμβαδόν, Επιφάνεια (Ελληνικά)
A	:	Area (Αγγλικά), Aire (Γαλλικά)
S	:	Surface (Γαλλικά, Αγγλικά)
F	:	Fläche (Γερμανικά)

Είναι αυτονόητο οποία σύγχυση προκαλείται πρώτα-πρώτα στους σπουδαστές, που παρακολουθούν πολλούς διδάσκοντες που χρησιμοποιούν την έννοια του εμβადού έστω σε διαφορετικούς τομείς, ή που ανατρέχουν σε ποικίλες πηγές βιβλιογραφίας, αλλά και μεταξύ επιστημόνων/τεχνικών, καθώς και κατά τη σύνταξη προδιαγραφών.

3. ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

Όταν μία έννοια ή μία συσκευή δεν μπορεί να αποδοθεί με μία και μοναδική λέξη, τότε κατ' ανάγκη αποδίδεται περιγραφικά με μία φράση. Επειδή είναι κουραστικό να επαναλαμβάνεται σε ένα κείμενο αυτή η φράση κάθε φορά που γίνεται μνεία αυτής της έννοιας, συνηθίζεται να περικόπεται και στη μέν "Αργκό" πολλές φορές περικόπτονται κάποιες από τις λέξεις που απαρτίζουν τη φράση που τη χαρακτηρίζει, ή ακόμη (βαρειά αργκό) αποκόπεται μέρος της βασικής λέξεως που τη χαρακτηρίζει και χρησιμοποιείται μόνο αυτό! Για παράδειγμα, στην πληροφορική στα ελληνικά, έχει ακουσθεί το "λειτουργικό" αντί για "λειτουργικό σύστημα" ή στα γαλλικά το "Labo" αντί "Laboratoire" και στα αγγλικά το αντίστοιχο "Lab" αντί "Laboratory".

Όμως και η επίσημη επιστήμη και τεχνολογία καταφεύγει συχνά σε ηβηλημένες "περικοπές" και σχηματίζει νέους όρους που είναι ακρωνύμια, δηλαδή τα αρχικά των λεξεων που περιέχονται στη φράση που περιγράφει την έννοια. Για παράδειγμα έχουμε το πολυσυζητημένο τελευταία AIDS (Aquired Immune Deficiency Syndrome) που στα ελληνικά αποδίδεται σαν "Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσοβιολογικής Ανεπάρκειας" και μπορείτε να το δείτε και σαν ΣΕΑΑ ή απλά Εητζ. Πιο κοντά στην τεχνική καθημερινότητα έχουμε τα ακόλουθα παραδείγματα:

RADAR : **RA**dio **D**etection **A**nd **R**anging (Ραδιοανίχνευση και εντοπισμός)

RAM : **R**andom **A**ccess **M**emory (Μνήμη τυχαίας προσπελάσεως)

Σε περιπτώσεις όπως οι παραπάνω συνήθως τα ακρωνύμια περνούν στη γλώσσα μας όπως είναι, μάλιστα στη Λατινική τους γραφή, και έτσι αναγκαστικά πρέπει να παραδεχθούμε ότι Ελλάδα δεν έχει ένα αλφάβητο, ούτε και δύο εναλλακτικά όπως η ταλαίπωρη Γιουγκοσλαβία (Κυριλλικό και το Λατινικό), αλλά δύο υποχρεωτικά και ταυτόχρονα αλφάβητα: το Ελληνικό και το Λατινικό. Όταν όμως γίνεται προσπάθεια για την απόδοση τους στα ελληνικά τότε πάλι υπάρχει άλλο πρόβλημα όπως για παράδειγμα με τη λέξη RAM που προαναφέραμε:

RAM : Μνήμη τυχαίας προσπελάσεως

RAM : Μνήμη εγγραφής/αναγνώσεως

RAM : Μνήμη εργασίας

RAM : Ζωντανή μνήμη

Από τους παραπάνω, ο πρώτος ορισμός αποδίδει κατά λέξη τον αντίστοιχο αγγλικό, ο δεύτερος την πραγματική χρήση της μνήμης αυτής, ο τρίτος την πρακτική χρήση και ο τελευταίος είναι ... πιο "ζωντανός"! Τι πρέπει να χρησιμοποιήσουμε;

4. ΠΡΟΦΟΡΑ

Και επειδή δεν φτάνουν τα παραπάνω προβλήματα υπάρχει και το πρόβλημα της προφοράς: το πιο απλό σύμβολο το "Α" προφέρεται, ανάλογα με τον ομιλητή, σαν "α", "έι" ή "άλφα". Για το "Η" τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα: "Ητα", "Ειτς", "Χα", "Ας".

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η εισβολή συμβολισμών και ακρωνυμίων στην Ελληνική γλώσσα, από ξένες γλώσσες είναι μάλλον αναπόφευκτη. Είναι κατά τη γνώμη μας προτιμότερο να διατηρούνται με το λατινικό αλφάβητο ώστε να ξεχωρίζουν, παρά να αποδίδονται με το ελληνικό, οπότε εμφανίζονται σαν "περίεργες" λέξεις. Η απόδοση τους με ελληνικούς όρους, όποτε είναι πρακτικά εφικτό πρέπει να γίνεται ακολουθώντας τους κανόνες που ισχύουν για την απόδοση γενικά της ξένης ορολογίας στα ελληνικά (Μονοσήμαντη απόδοση του όρου, συντομία, ακρίβεια).

Στους συμβολισμούς μάλλον πρέπει να ακολουθούμε πλέον αυτούς της Αγγλικής Βιβλιογραφίας, που έχει γενικά καθιερωθεί σαν η Διεθνής Βιβλιογραφία. Αυτό ίσως να μην είναι εύκολο σε τομείς που παραδοσιακά στην Ελλάδα ακολουθούμε μεθόδους και βιβλιογραφία από άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με το οπλισμένο σκυρόδεμα και τη Γερμανία. Όμως, άσχετα με τη γλώσσα καταγωγής, πιστεύουμε ότι, η προφορά των όρων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη Λατινική Γλώσσα, που είναι πιο κοντά στα Ελληνικά, εκτός εάν έχει διεθνώς καθιερωθεί κάποια άλλη προφορά.

Μαργαρίτης Βαφειάδης
Δρ. Πολιτικός Μηχανικός
Λέκτορας ΑΠΘ

Τομέας Υδραυλικής και Τεχνικής Περιβάλλοντος ΑΠΘ

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

54006 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

FAX: 031 99 2697